
БОТАНІКА

УДК 061.3:[582.682.1:061.2]:[712.253:58:069.029](493)

DOI 10.31654/2786-8478-2025-BN-2-7-13

Левчик Н. Я.

кандидат біологічних наук, науковий співробітник

Національний ботанічний сад імені М.М. Гришка НАН України, м. Київ

levchuk.n@ukr.net

orcid.org/0000-0001-8668-8763

**ЮВІЛЕЙНА КОНФЕРЕНЦІЯ З НАГОДИ 20-РІЧЧЯ
МІЖНАРОДНОГО ТОВАРИСТВА EUPHORBIA У БОТАНІЧНОМУ САДУ
МЕЙЗЕ (БЕЛЬГІЯ) – ЗНАКОВА МІЖНАРОДНА ЗУСТРІЧ
БЕЗ КОРДОНІВ НАУКОВЦІВ, ЛЮБИТЕЛІВ, ОДНОДУМЦІВ**

Стаття присвячена знаковій події – ювілейній конференції з нагоди 20-ї річниці створення Міжнародного товариства *Euphorbia* (I.E.S.), яка відбулася у ботанічному саду Мейзе (Бельгія). На конференції були присутні члени товариства країн Західної та Східної Європи, США, Канади, Японії. Україна також приймала активну участь у роботі конференції. Діяльність товариства присвячена дослідженню, поширенню знань про рослини родини Молочаїв (*Euphorbiaceae* Juss.), їх розмноженню та вирощуванню. Товариство на сьогодні налічує понад 150 членів з 24 країн світу на 6 континентах. Його було засновано ентузіастами з Великої Британії Дафною і Альбертом Прітчард у співпраці із Сюзан Картер Холмс, яка тепер займає почесну посаду президента та наукового керівника товариства. Журнал товариства під назвою «*Euphorbia World*» висвітлює новини, результати досліджень, експедицій, повідомляє про нові види молочаю та є достовірним джерелом наукової інформації, схваленим Королівськими ботанічними садами в К'ю (Велика Британія). Програма ювілейної конференції включала змістовні, пізнавальні, ілюстровані доповіді про видове різноманіття *Euphorbiaceae* країн Африки, островів в Індійському океані, про видове та формове різноманіття секції *Monadenium* у країнах Африки. Конференція продовжилась відвіданням колекції сукулентів ботанічного саду Мейзе – однієї з найкращих колекцій родини *Euphorbiaceae* у світі. Учасники мали можливість спілкуватися, ділитися набутим досвідом, а також придбати численні унікальні види *Euphorbiaceae* для поповнення своїх колекцій. Конференція пройшла в дуже теплій дружній атмосфері однодумців, професіоналів, аматорів. А товариство I.E.S. продовжує нести місію об'єднання всіх однодумців, закоханих у рослини, їх біологію, систематику, збереження, розмноження, поширення та побутове використання, а також сприяти обміну інформацією на зібраннях, конференціях та сторінках журналу «*Euphorbia World*». Ключові слова: Міжнародне товариство *Euphorbia* (I.E.S.), конференція, ботанічний сад Мейзе (Бельгія), сукуленти *Euphorbiaceae*.

Нещодавно 24-25 травня 2025 р. у ботанічному саду Мейзе (Бельгія) відбулась знакова подія – конференція, присвячена 20-ій річниці створення Міжнародного товариства *Euphorbia*. На конференції зібрались члени товариства не тільки країн

Західної та Східної Європи, але й США, Канади, Японії. Україна також приймала активну участь у цьому заході в особі члена цього товариства та представниці Національного ботанічного саду імені М.М. Гришка НАН України к.б.н. Н.Я. Левчик.

Міжнародне товариство *Euphorbia* або International *Euphorbia* Society (I.E.S.) присвячене дослідженню, поширенню знань про рослини родини Молочаїв *Euphorbiaceae* Juss., їх розмноженню та вирощуванню. Товариство було та залишається відкритим для професійних ботаніків, аматорів-ентузіастів з усього світу, плідно контактує з представниками міжнародної торгівлі рослин, а також з садівниками-аматорами (рис. 1-A).

На сьогодні I.E.S. налічує понад 150 членів з 24 країн світу, розташованих на 6 континентах (рис. 1-B).

Рис. 1. А – емблема I.E.S.; В – карта світу із зображенням країн членів I.E.S [1]

Членство в товаристві означає, що кожний учасник є частиною міжнародної групи численних експертів, які із захопленням досліджують рослини родини *Euphorbiaceae*, раді поділитися своїми знаннями з іншими членами товариства не тільки на конференціях, але й на сторінках унікального журналу «*Euphorbia World*» (рис. 2) [1].

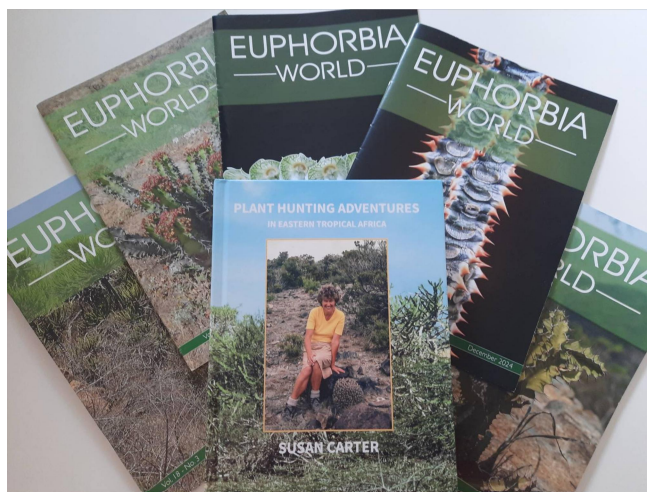

Рис. 2. Журнали «*Euphorbia World*» та монографія Сюзан Картер «Пригоди у пошуках рослин у східній тропічній Африці» (фото Н. Левчик)

Президентом та науковим керівником товариства є Сюзан Картер Холмс (Susan Carter Holmes) – британська ботанік і таксономіст позавідомчого державного органу, керує роботою Королівських ботанічних садів в К'ю (Велика Британія). Вона виявила та каталогізувала більш як 200 рослин родини *Euphorbiaceae*, зокрема сукуленти

родів *Euphorbia* та *Monadenium*, а також близько 20 видів алое [2]. Досвід та результати тривалих експедицій Сюзан Картер знайшли своє втілення у книзі дослідниці «Пригоди у пошуках рослин у східній тропічній Африці» «Plant hunting adventures in Eastern Tropical Africa», виданій у 2024 р. (рис. 2).

Сьогодні президент I.E.S. Сюзан Картер займає важливе місце в діяльності товариства та виданні журналу: переглядає подані статті, стежить за науковою коректністю та виправляє, де це необхідно, як технічні, так і лінгвістичні неточності. Крім того, вона збагачує вміст журналу «Euphorbia World» своїми неперевершеними статтями [3].

Історія товариства була розпочата в минулому столітті двома ентузіастами з Великої Британії Дафною та Альбертом Прітчард (Daphne and Albert Pritchard), які організували дослідницьку групу *Euphorbiaceae* та запросили Сюзан Картер бути головним консультантом. З 1988 р. вони самостійно готували та випускали регулярний бюлетень новин всього світу про ці рослини. У 2002 р. подружжя відійшло від цієї, на той час вже успішної, справи, але члени товариства з Європи вирішили продовжити їх справу та офіційно заснували Міжнародне товариство молочаїв (I.E.S.) із національними представниками Італії, Великої Британії, Франції, Австралії, Німеччини, Нідерландів, Бельгії, Австрії, Чехії, США та Австралії (рис.3) [4].

Рис. 3. А – перші установчі збори членів комітету I.E.S. у теплиці Рікуса ван Вельдхюзена 15 січня 2005 р. [3]; В – президент I.E.S. Сюзан Картер і голова Рікус ван Вельдхюзен обговорюють рослини колекції молочаїв ботанічного саду Мейзе на конвенції 2015 р. (фото: Detlef H. Schnabel) [4]

Перший номер журналу товариства під назвою «Euphorbia World» був опублікований у травні 2005 р. і з того часу традиційно кожного року публікується три його номери. Міжнародне видання журналу на той час швидко поширювалося, охопивши представників Індонезії, Малайзії, Сінгапуру, Брунею, Іспанії та Південної Африки [4].

Журнал повнокольоровий, повністю насичений ілюстрованими статтями про всі аспекти захоплюючої родини рослин *Euphorbiaceae*, що приваблює як початківців, так і фахівців. На 32 сторінках журналу зазвичай представлено вступний лист голови, нові книги та оглядові публікації, а також оригінальні фотографії та ілюстрації видів *Euphorbiaceae* природної та культурної флори, зроблені членами товариства в експедиціях та власних оранжереях.

З роками кількість сторінок журналу збільшувалась до 56, що відкривало більші можливості для розміщення масштабніших та інформативніших статей, а також ілюстрацій. Особливо багато надходило матеріалів від авторів з Європи. Знаковою подією стало опублікування у журналі у 2008 р. науковим співробітником гербарію Bolus Herbarium із Кейптаунського університету Південної Африки Грехамом Вільямсоном (Graham Williamson) нового виду молочаю *E. maryrichardsiae* G.Will. (рис. 4-A) [4].

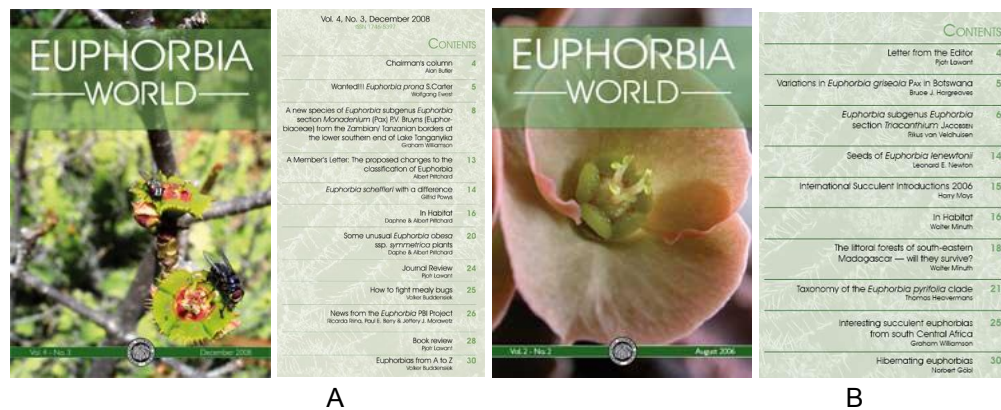

Рис. 4. Випуски журналу «Euphorbia World» із публікаціями Грехама Вілльямсона про нові види молочаю: А – *E. maryrichardsiae* G.Will. у номері 4(3) 2008 р.; В – *Euphorbia gammaranoi* G.Will. *Euphorbia World* у номері 2(3) 2006 р. [1]

Це стало важливим кроком та спонукало Королівський ботанічний сад у К'ю прийняти журнал як доповнення до своєї величезної ботанічної бібліотеки, як достовірне джерело наукової інформації. Крім того, Грехамом Вілльямсоном описаний цілий ряд видів *Euphorbia*, а повідомлення про *E. gammaranoi* G.Will. було опубліковано у 2(3) номері журналу «Euphorbia World» в 2006 р. (рис. 4-В).

Журнал друкується англійською мовою. Проте, тепер на сайті журналу можливо читати статті іспанською, німецькою, французькою та японською мовами.

Зібрання членів товариства традиційно відбувається один раз на рік у містечку Бланкенберге (Бельгія) на узбережжі Північного моря. Проте ювілейну конференцію було організовано в ботанічному саду Мейзе (Бельгія), який є базою для проведення морфолого-біологічних та систематичних досліджень рослин світової флори, для збереження біорізноманіття нашої планети, якому загрожують зміни клімату, діяльність людини та військові дії. Крім того, ботанічний сад містить всесвітньо відому бібліотеку та гербарій, є осередком навчально-виховної роботи з охорони природи, збагачення знань про навколишній світ та розвиток творчості у підростаючих поколіннях [5].

Це було зібрання однодумців, науковців, аматорів, тих, для кого родина Молочаїв є захопленням, об'єктом досліджень та справою всього життя. Два робочих дні серед учасників вирувало спілкування, обмін інформацією, обговорення доповідей. Спілкування було без кордонів, мовних перешкод, політичних та релігійних бар'єрів. Англійська офіційна мова спілкування змінювалась в обговореннях на французьку, нідерландську, чеську і навіть японську.

Програма конференції включала цікаві, пізнавальні, доповіді досвідчених членів товариства, відвідання колекції молочаю та сукулентів у оранжереях ботанічного саду Мейзе. Учасники конференції мали можливість спілкуватись, ділитись досвідом та придбати численні унікальні види молочаю для поповнення своїх колекцій.

Захоплюючими були виступи почесних членів товариства, які вивчають представників родини *Euphorbiaceae* в експедиціях, безпосередньо в їх природних умовах. Інформативними, науковими, ґрунтовними, чудово ілюстрованими були доповіді Петра Павелка (Petr Pavelka) із Чехії про *Euphorbia* о. Мадагаскар; Алана Ржепечього (Alain Rzepecky) з Португалії про *Euphorbia* з о. Сокотра та ряду йменських островів в Індійському океані; Лена Ньютона (Len Newton) з Великої Британії про видове різноманіття *Euphorbiaceae* у Кенії, Танзанії, Уганді, Гані; Рікуса ван Вельдхюзена (Rikus van Veldhuisen) з Нідерландів про видове та формове різноманіття видів *Euphorbia* секції *Monadenium* у країнах Африки.

Крім того, важливо відмітити імена постійних членів та активних учасників товариства: Боба Поттера (Bob Potter) із Великої Британії, Томаса Каммаертса (Thomas Cammaerts) із Бельгії, Детлефа Шнабеля (Detlef H. Schnabel) – представника

Німеччини, Австрії, Південної Африки, Волкера Будденсіка (Volker Buddensiek) із Німеччини, Себастьяна Уелля (Sébastien Houyelle) із Франції, Вольфганґа Евеста (Wolfgang Ewest) з Німеччини, Томмі Ґудкіна (Tommy Goodkin) із США, Кона Тадайоші (Kono Tadayoshi) з Японії та багато інших.

Конференція продовжилась відвідуванням оранжерейного комплексу ботанічного саду Мейзе, де міститься одна з найкращих колекцій родини *Euphorbiaceae* у світі, куратором якої є Томас Каммаертс (Thomas Cammaerts).

Учасники конференції мали можливість ознайомитись із видовим різноманіттям рослин колекції, сфотографувати їх та придбати нові екземпляри рідкісних, зникаючих, унікальних рослин *Euphorbiaceae* для поповнення своїх колекцій (рис. 5).

Рис. 5. Учасники конференції відвідують оранжерейний комплекс ботанічного саду Мейзе (фото Н. Левчик)

Живе спілкування продовжувалось як в залі засідань, за чашкою кави, так і в оранжерейних умовах (рис. 6).

Рис. 6. Спілкування учасників конференції: А – Рікус ван Вельдхюзен із колегами; В – Н. Левчик, Рікус ван Вельдхюзен з колегою; С – адміністратор та скарбник I.E.S. Боб Поттер (Велика Британія) та Н. Левчик (фото Н. Левчик)

Конференція закінчилась, але залишились величезні плани на експедиції, роботу у гербаріях, теплицях, на наукову та експериментальну роботу в напрямку дослідження, збереження, розмноження та розповсюдження цих унікальних рослин родини *Euphorbiaceae*. Про втілення та реалізацію цих планів буде повідомлено у наступних випусках журналу «Euphorbia World» та на наступних конференціях (рис. 8).

**Рис. 8. Учасники конференції біля замку Бушу (château de Bouchout)
ботанічного саду Мейзе (Бельгія) (фото Н. Левчик)**

Отже, товариство I.E.S. несе місію об'єднання науковців, аматорів, діячів бізнесу-виросщувачів сукулентні рослини, а отже всіх однодумців, закоханих у біологію, систематику, збереження, розмноження, поширення, побутове використання рослин родини *Euphorbiaceae*, а також організацію та здійснення обміну науково-дослідною інформацією на конференціях та на сторінках журналу «*Euphorbia World*».

Але найважливішими, за словами голови товариства Рікуса ван Вельдхюзена, є його члени, які за ці роки чітко дали зрозуміти, що товариство та його журнал «*Euphorbia World*» цінуються, і багато хто з них віддано залишаються з самого початку його заснування. Звісно, той факт, що товариство існує вже 20 років, є найкращим доказом того, що команда I.E.S. чудова, згуртована, вмотивована та дієва. І це справді варто було відзначити та відсвяткувати [3].

Дякуємо Міжнародному товариству *Euphorbiaceae* за його діяльність і до наступних зустрічей.

Література

1. International Euphorbia Society (I.E.S.). URL: <https://euphorbia-international.org/> (дата звернення 29.05.2025).
2. Сьюзен Картер Голмс. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%8C%D1%8E%D0%B7%D0%B5%D0%BD_%D0%9A%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B5%D1%80_%D0%93%D0%BE%D0%BB%D0%BC%D1%81 (дата звернення 29.05.2025).
3. Rikus van Veldhuisen 20th anniversary of the I.E.S., mostly as Chairman. *Euphorbia World*. 2025. Vol. 20. № 1. P. 25-26.
4. Susan Carter I.E.S. 20th Anniversary, as President. *Euphorbia Worls*. 2025. Vol. 20. № 1. P. 4-5.
5. Jardin botanique de Meise. URL: <https://www.plantentuinmeise.be/fr/pQaO5iO/I-histoire-du-jardin-botanique-de-meise> (дата звернення 01.06.2025).

Referenses

1. International Euphorbia Society (I.E.S.). URL: <https://euphorbia-international.org/> (access date 29.05.2025) [in English].
2. Susan Carter Holmes. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%8C%D1%8E%D0%B7%D0%B5%D0%BD_%D0%9A%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B5%D1%80_%D0%93%D0%BE%D0%BB%D0%BC%D1%81 (access date 29.05.2025) [in Ukrainian].
3. Rikus van Veldhuisen (2025). 20th anniversary of the I.E.S., mostly as Chairman. *Euphorbia World*, 20(1), 25-26 [in English].

4. Susan Carter (2025) I.E.S. 20th Anniversary, as President. *Euphorbia World*, 20 (1), 4-5 [in English].
5. Jardin botanique de Meise. URL: <https://www.plantentuinmeise.be/fr/pQaO5iO/-histoire-du-jardin-botanique-de-meise> (access date 01.06.2025) [in French].

Levchyk N.

PhD biological sciences, scientist
M.M. Gryshko National Botanical Garden of the
National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine
levchyk.n@ukr.net
orcid.org/0000-0001-8668-8763

**CONFERENCE ON THE 20TH ANNIVERSARY OF THE INTERNATIONAL
EUPHORBIA SOCIETY MEISE BOTANIC GARDEN (BELGIUM) HOSTS A
NOTABLE INTERNATIONAL MEETING WITHOUT BORDERS – FOR
SCIENTISTS, AMATEURS, AND LIKE-MINDED PEOPLE**

The article considers the notable conference on the 20th anniversary of the International Euphorbia Society (IES), which took place in Meise Botanic Garden (Belgium). The conference united IES members from Western and Eastern Europe, the US, Canada, and Japan. Ukraine also participated in the conference. The IES focuses on the study of the Euphorbiaceae family (Euphorbiaceae Juss.) plants, dissemination of knowledge about them, as well as their propagation and cultivation. The IES currently has over 150 members from 24 countries on six continents. It was founded by UK enthusiasts Daphne and Albert Pritchard together with Susan Carter Holmes, now holding the honorary position of the President and Research Director of the IES. Its Euphorbia World journal covers news and research and expedition results, reports on new Euphorbia species, and serves as a reliable source of scientific information approved by the Royal Botanic Gardens (Kew, England). The conference program included meaningful, informative, illustrated reports on the species diversity of Euphorbiaceae in African countries, islands in the Indian Ocean, on the species and form diversity of the Monadenium section in African countries. The conference continued with the visit to the succulent collection of the Meise Botanic Garden – one of the best collections of the Euphorbiaceae family in the world. Participants could communicate, share their experience, and purchase numerous unique species of Euphorbiaceae to replenish their collections. The conference had a very warm and friendly atmosphere of like-minded people, professionals, and amateurs. And the I.E.S. society continues to carry out its mission of uniting all like-minded people in love with plants, their biology, systematics, conservation, reproduction, distribution and domestic use, as well as promoting the exchange of information at meetings, conferences and the pages of the Euphorbia World magazine.

Key words: International Euphorbia Society (I.E.S.), conference, Meise Botanic Garden (Belgium), succulents Euphorbiaceae.

**Стаття до редакції надійшла 20.05.2025 року
Рецензія на статтю надійшла 11.06.2025 року**